

Bratislava, 8. apríl 2020

Tlačová správa

Akademická etika by mala byť pre novú vládu prioritou

Na Slovensku je dlhodobo problém s neriešením porušovania akademickej etiky, a to tak u študentov ako aj u zamestnancov vysokých škôl. Poukázal na to prieskum iniciatívy To dá rozum so závažnými zisteniami najmä v oblasti plagiátorstva na vysokých školách. Ako rozšírený neduh ho v prieskume vnímala prevažná väčšina študentov.

„Doterajšie pokusy riešiť túto problematiku legislatívnou cestou cez novelu VŠ zákona boli neúspešné. Rozvoj akademickej etiky a reálne riešenie jej porušovania by preto mali byť jednou z priorít programového vyhlásenia vlády,“ hovorí Stanislav Lukáč, analytik *To dá rozum*. Iniciatíva preto navrhla riešenia, ktorých cieľom je zabezpečiť dodržiavanie akademickej etiky na VŠ všetkými aktérmi vytváraním preventívnych, detekčných a sankčných mechanizmov bojujúcich s podvádzaním, neetickým správaním a inými priestupkami.

Za jeden zo základných pilierov považuje oboznámenie študentov s pravidlami akademickej a výskumnej etiky a základmi akademickeho písania hneď v prvom semestri štúdia. Navrhuje, aby vysoké školy do kurikula integrovali predmet zameraný na získanie zručností akademickeho písania. Vedenia VŠ by tiež mali podporovať vznik *Centier akademickeho písania*, ktoré by dokázali poskytovať študentom systematickú i individuálnu podporu v akademickej práci. Za dôležitú súčasť predchádzania plagiátorstva a iných foriem podvádzania iniciatíva považuje aj informovanie študentov o jeho kontrole a sankciách v prípade jeho odhalenia, a to hneď v úvode štúdia.

Na to, aby bola komunikácia pravidiel študentom jednotná, *To dá rozum* navrhuje zaviesť inštitucionálne vzdelávanie učiteľov o problematike plagiátorstva. Hlavnými cieľmi takéhoto vzdelávania má byť to, aby vyučujúci dokázali odhaliť plagiáty a zároveň medzi sebou budovali rovnaké vnímanie interných noriem zameraných na detekciu a sankcionovanie plagiátorstva či iných priestupkov. Jednotné vnímanie dohodnutých pravidiel je predpokladom pre ich konzistentnú komunikáciu študentom a taktiež ich jednotné uplatňovanie naprieč učiteľským zborom a výskumnými pracovníkmi. Súčasťou vzdelávania by malo byť aj prijatie zodpovednosti jednotlivých vyučujúcich za prevenciu a odhaľovanie plagiátorstva.

Ďalší dôležitý aspekt odhaľovania plagiátorstva vidí iniciatíva v systematickom budovaní databázy všetkých písomných prác študentov vrátane seminárnych prác. V súčasnosti sa totiž v [Centrálnom registri záverečných a kvalifikačných prác](#) nachádzajú len záverečné práce, čo sťažuje odhaľovanie plagiátov z iných zdrojov. Rozšírenú databázu by školy následne využívali pri kontrole originality všetkých odovzdávaných prác študentov. Jednou z možností je rozširovanie uvedeného Centrálneho registra o všetky písomné práce, alternatívou je rozšírenie kontroly záverečných prác cez osvedčené zahraničné softvéry.

V neposlednom rade vníma *To dá rozum* ako potrebné prijať legislatívnu úpravu, ktorá by umožňovala odnímať tituly pri podvodnom vypracovaní bakalárskych, magisterských, rigorózných, doktorandských a habilitačných prác a pri získaní profesúry na základe plagiovaných publikácií, či publikácií založených na manipulovaných dátach. Opatrenie si vyžaduje novelizovať zákon o vysokých školách tak, aby VŠ nadobudli zodpovednosť za odhaľovanie podvodov u svojich absolventov či uchádzačov o vedecko-pedagogický titul a právomoc na odňatie titulu. Titul by mohol odňať rektor VŠ na základe rozhodnutia na to poverenej etickej komisie. Vyhodnocovanie implementácie vnútorných predpisov VŠ na vyrovnávanie sa s porušeniami akademickej etiky by malo byť súčasťou hodnotenia Slovenskej akademickej agentúry pre vysoké školstvo (SAAVŠ). Ak sa preukáže, že VŠ sa napriek opakovaným prípadom plagiátorstva nepodujala k aktívnemu riešeniu tohto problému, SAAVŠ by mala pristúpiť k opravným opatreniam, ktoré môžu viesť až k odobratiu práva uskutočňovať daný študijný program.

Keďže sa v súčasnosti formuluje programové vyhlásenie vlády, ako prvý krok k rozvoju akademickej etiky na Slovensku vníma *To dá rozum* vyslovenie záväzku, že akademická etika bude jednou z oblastí, ktorej sa nová vláda bude venovať. Nemala by však zostať len pri deklaráciách, ale mala by prejsť aj k činom, tak ako sme toho boli svedkami v bližšom či vzdialenom zahraničí.

Všetky odporúčania pre zlepšenie kvality vzdelávania na Slovensku vypracovaných iniciatívou *To dá rozum* sú dostupné na: <https://todarozum.sk/zmena-skolstva/>

Projekt je podporený z [Európskeho sociálneho fondu](#) prostredníctvom programu [Efektívna verejná správa](#).

PROJEKT PODPORUJÚ

